

Tarbiyaviy treninglar va ularning ahamiyati

Samarqand viloyati Jomboy tumani 33-maktab

boshlang'ich sinf o'qituvchisi Xasanova Feruza Ablakulovna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada ta'lim-tarbiya jarayonlarda o'quvchilarning o'quv-bilish faoliyatini faollashtirishga qaratilgan treninglar, ularning ahamiyat va o'rni, tarbiyaviy ishlarni tashkil qilish jarayonida treninglardan foydalanish yo'llar bayon etilgan.*

Kalit so'zlar: *ta'lim-tarbiya jarayoni, trening, texnologiya, tahsil oluvchilar, "Qadriyatlar" treningi, "Tanishuv" treningi, "Og'zaki jurnal" treningi.*

Аннотация: *В данной статье описаны тренинги, направленные на активизацию учебной и учебной деятельности обучающихся в учебном процессе, их значение и место, способы использования тренингов в процессе организации воспитательной работы.*

Ключевые слова: *образовательный процесс, обучение, технология, студенты, тренинг «Ценности», тренинг «Знакомство», тренинг «Устный журнал».*

Abstract: *This article describes trainings aimed at enhancing the educational and learning activities of students in the educational process, their significance and place, ways of using trainings in the process of organizing educational work.*

Key words: *educational process, training, technology, students, "Values" training, "Getting to Know" training, "Oral Journal" training.*

Mamlakatimiz tez rivojlanayotgan, o'z istiqbolini o'ziga xos yo'l bilan yaratayotgan davlatlardan biridir. Yangi O'zbekiston Taraqqiyot strategiyasida erkin fuqarolik jamiyatini rivojlantirish orqali xalqparvar davlat barpo etish, inson qadri - qimmatini va uning qonuniy manfaatlarini ta'minlash, adolat va qonun ustuvorligi –xalqchil davlat qurish, inson qadr-qimmatini ta'minlash, milliy iqtisodiyotni rivojlantirish, adolatli ijtimoiy siyosat yuritish, inson kapitalini

rivojlantirish, ma'naviy va ma'rifiy sohalarda islohotlarni amalga oshirish kabi muhim vazifalar belgilangan. Trening texnologiyasi o'quvchi talabalarni dars jarayonida turli adabiyotlar va matnlar bilan ishlash, o'rganilgan materyalni yodida saqlab qolish, fikrini erkin bayon eta olish, hamda bir dars jarayonida baholay olishga qaratilgan. TRENING SO'ZI- "training" inglizcha poyezd so'zining hozilasi bo'lib, qanday qilib o'qitish yoki tarbiyalash deb tarjima qilinadi. Agar biz ushbu atamani birinchi bo'lib ishlatgan va zamonaviylardan unchalik farq qilmaydigan darslarni o'tkaza boshlagan murabbiy haqida gapiradigan bo'lsak bu Deyl Karnegi edi. U hatto 1912 - yilda maxsus markaz treninglar o'tkazishga asos solingan. Trening shunchaki ma'ruza emas, balki qiziqarliroq narsadir. O'qitish atamasi bizga ingliz tilini so'zlashadigan dunyodan kelgan. Uning nufuzli tarafdorlari va uni ta'lim sifatida tarqatuvchilardan biri Deyl Karnegi bo'lib, 20-asrning boshlarida o'z nomi bilan atalgan o'quv markazini yaratgandir. Trening ma'ruzadan quidagilar bilan farq qiladi:

- darsda nafaqat nazariya balki amaliyot ham mavjud bo'lishi shart
- nafaqat bilimingiz, balki ko'nikma va qobilyatingiz ham shakllanadi.

TRENING BU- samarali kasbiy faoliyatni shakllantirishda qaratilgan texnikani rivojlantirish jarayoni. Boshqa tomondan treningni qisqa vaqt ichida 1 – 2 – kun nazariy va amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishni birlashtirgan intenesiv ta'lim shaklidir. Trening ishtirokchilarining xulq-atvori va faoliyati tamoyillariga quidagilar kiradi:

1. Faoliyat tamoyili.
2. Tadqiqot va ijobiy pozitsiya tamoyili.
3. "Samimiyat" tamoyili.
4. Xulq -atvorni obektivlashtirish tamoyillari.

Bu kabi tamoyillarni amalga oshirish uchun zarur shart sharoitlar yaratiladi. Trening bu - amaliyot bu yerda nazariya maxsus mashqlar va texnikalar bilan birlashtirilgan. Mutaxassislar ta'limning 3ta turini ko'rsatishgan. Komnukativ treninglar individual ishbilarmonlik fazilatlarini rivojlantirishga qaratilgan xususan: muzokaralar olib borish,o'z vaqtingizni rejalashtirish ustuvorliklarni to'g'ri

belgilash h.k. Shaxsiy o'sish bo'yicha trening samarali muloqot va maqsadlarni belgilashga yordam beradi. Trening tog'ridan tog'ri tinglovchilarda 4-5 kishidan iborat kichik guruhlariga bo'lishdan boshlanadi.

TRENING XUSUSIYATLARI-muhim xususiyatlaridan biri shundaki, u doimo guruhda o'tkaziladi. Mashg'ulotlar o'z ichiga olgan xususiyatlar ya'ni usullar trening samarali o'tishiga asos bo'ladi. Treninglar doimo jamoaviy ishdir. Treninglar o'tkazishning asosiy maqsadlari - uyg'unlik va hotirjamlikka erishish, hayot sifatini yaxshilashga erishishdir.

PRINSIP FAOLIYAT- trening jadal ishiga barcha ishtirokchilarni jalb qilishni nazarda tutadi. Trening ishtirokchilarining faoliyati ma'lum bir texnologiyadan foydalanish bo'yicha ma'ruza tinglayotgan yoki qo'llanmani o'qiyotgan shaxsning faolligidan farq qiladigan o'ziga xos xususiyatga egadir. Zamonaviy fanda mashg'ulotlarni tasniflashning yagona tizimi mavjud emas. Treningni ta'lim tizimi bo'yicha 3 ta guruhga ajratamiz. Bunga ko'ra treninglar o'z ishtirokchilarining maqsadiga ko'ra bo'linishi mumkin. Shunday qilib treninglar quyidagi turlarga bo'linadi:

1. Biznes treninglar.
2. Psixologik treninglar.
3. Shaxsiy treninglar.

Bugungi kunda treningni o'rganish, shaxsiy o'sish va hayotning turli sohalarida muammolarni hal qilishning eng samarali shakllaridan biridir. Treningni rivojlanish tarixi, shuningdek o'qitishning rivojlanish tarixi ming yillarga ega, ammo treningni paydo bo'lishining boshlanishini mashhur ijtimoiy psixolog Kur Lyuinning faoliyati davriga bog'lash mumkin. Trening - bu sizning vaziyatingizni tushinish, uni turli tomonlarga burish, hamma narsani tartibga solish va qiyinchiliklarni hal qilish imkoniyatidir. Trening kerakli o'zgarishlar uchun manba bo'ladigan kuchli kuchlarni beradi, bu sizning kelajagingiz uchun kuchli poydevor qo'yish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. R.Mavlonova, O.To'rayev, K.Xoliqberdiyev. Pedagogika. Toshkent. 2012
2. D.O.Kamalovning "Tarbiyaviy ishlar "metodikasi. Toshkent. 2019
3. A.Musurmonova, X.Ibrogimova.Umumiy pedagogika. Toshkent. 2007